

"Det overnaturlige, en del af psykologien eller ej?"

Nå...Min trofaste følgesvend, hvordan befinder du dig som backpacker? Jeg håber ikke, at selskabet keder dig eller at fødderne er for ømme og tankerne for ufærdige... Sidste gang nåede vi toppen af det bjerg, som vi ikke kunne se p.g.a. det disede vejr, men jeg er glad for, at vi besteg på trods af, hvad vores fysiske øje ikke kunne se.

Denne morgen kan vi godt se toppen af det bjerg, som vi skal bestige, så der er denne gang ingen tvivl om, hvad vi går hen i mod. Det er forholdsvist let, fordi denne artikel primært vil omhandle praktisk erfaring med en åndelig – og overnaturlig dimension, og den teoretiske tilgang vil være forholdvis begrænset. Et eller andet sted så anerkender de fleste, på et eller andet plan, en "højere" dimension, hvilket ses i danskernes stigende interesse for det overnaturlige, og ikke bare interesse, men også bevidstheden om at "det jo virker". Dog ser det ud til, at det terræn vi skal igennem umiddelbart er temmelig ufremkommeligt; Der er en stor mængde uoverskueligt busk og krat, og vi må igennem noget af det for at bane os vej til rutens anden bjergtinde. Så kære backpacker, så er det tid til afgang... Vanddunken er igen fyldt op, og vi er friske og udhvilede... Det er nok en godt idé, at tage de store vandrestøvler på, så du bedre kan komme igennem tjørnekraattet...

Hvordan forholder vi os til det overnaturlige i forhold til psykologien?? Jeg skrev i den første artikel, at der i Danmark i dag, på trods af danskernes videnskabelige verdensbillede, er kommet en massiv interesse for det overnaturlige. Denne interesse er dog kendetegnet ved at være ikke-ideologisk; man bekender sig ikke til en bestemt tro eller retning, men benytter bare de "overnaturlige tilbud" som virker. Det er en ret egocentreret tilgang, hvor der ikke tænkes så meget på menneskeheden som helhed eller på fremtidsperspektiver, men er præget af Jeg-fokuserede, nu-og-her løsninger. Måske netop derfor er terrænet for det overnaturlige og åndelige diffust og ufremkommeligt. Er der nogen forskel på "de overnaturlige tilbud"? Er der nogle dele af det overnaturlige, vi kan benytte i psykologien? Eller bør vi undlade at inddrage det overnaturlige og det åndelige i psykologien? Kan vi tage ansvar for, hvis vi anerkender det overnaturlige eller dele af det? Og kan vi tage ansvar for, hvis vi undlader at anerkender det åndelige som en del af mennesket??

Hvordan skal vi rent praktisk forholde os til det åndelige som terapeuter? Hvis nu vi antager at der *skal* tages højde for 2 uafhængige faktorer; 1) klientens religiøsitet, 2) terapeutens religiøsitet, og at disse to i samspil vil forme terapiens indhold. For at kunne arbejde ud fra disse to faktorer, så er det nødvendigt at anerkende eksistensen af en åndelig virkelighed som en fundamental antagelse. Det betyder, at det bliver nødvendigt med en udvikling af en personlighedsteori og en behandlingsteori, der på adækvat vis tager et åndeligt perspektiv i betragtning. Jeg må nok erkende, at en udvikling af en sådan teori ligger, for denne backpacker, på en anden bjergvandring, men jeg nyder dog at dvæle lidt ved denne ufærdige tanke, som måske kan gå hen at svare; "ja" til mit spørgsmål fra den første artikel; "Hvad vil blive konsekvensen, hvis tro og psykologi blev integreret; En udvidelse af vores syn på mennesket?"

Denne bjergvandring vil dog udelukke teoretiske spekulationer og i stedet tage det "højtflyvende" åndelige ned på det "jordnære" og konkrete. En åndelig og stadig ret jordnær handling, som de fleste kan forholde sig til er *bøn*. Med begrebet bøn mener jeg ikke kun et messende fadervor eller "nu lukker sig mit øje" ved barnets seng. Bøn omfatter både helbredelse-bønner (a la Charles Ndifon), bekendelses-bønner, bønner der dyrker det spirituelle, bøn for uddrivelse af onde magter, etc. I den nyligt udkomne bog af Karen Schousboe og Steen Marqvard Rasmussen; *Menigheder og mennesker* (forlaget AROS), beskrives der at mellem 10 og 12 procent af danskernes er ligeså religiøst interesserede som de trofaste kirkegængere, men de går ikke i kirke. Disse "ukirkelige" kristne tror på en personlig Gud og har et aktivt bønsliv. Der er ikke en sammenhæng mellem aktivt bønsliv og aktivt kirkeliv. Hele bønslivet er afgørende for denne gruppe af danskere, som tror på en personlig Gud, men ikke er aktive kirkegængere, de mener, at det er via bønslivet, at de finder trøst og fred i religionen. Bøn bruges af mange mennesker som en form for kristen meditation til at finde fred, trøst og styrke. Det som jeg stadig sætter spørgsmålstegn ved, er den egocentrerede tilgang, som også ses i brugen af bøn. Hvis bønnen skal bruges som et åndeligt værktøj ind i terapien, så er det en nødvendighed, at den hæves over dens nuværende jeg-centrerede facon, og i stedet bliver et redskab til at hjælpe andre. Det er egentlig lidt ironisk, at Jesu sidste bøn (*Johannes evangeliet kap.17, vers 1-26*) kun omhandler en ophøjelse af Gud og Hans planer med Jesu liv og så en lang bøn for disciplene. Der var slet ingen ego-centrerethed i den, og man kunne ellers godt have ondt Ham, at være lidt selvoptaget lige inden Han skulle forrådes og korsfæstes.

Hvad er bøn egentlig? Og kan det være et brugbart værktøj i det terapeutiske arbejde? Sognepræst Mogens P.C. Svendsen fortæller om bøn; *Det er ikke os, der sætter noget igennem og der er ingen automatik, men i bønnen stiller vi os til rådighed for Guds suveræne brug af det fysiske til formidling af nærvær* (Ånden i hånden, - jeg troede at det var Gud, Agger, M.). Hvis bønnen skal bruges i det terapeutiske arbejde, så er det nok nødvendigt med en lignende tilgang og syn på bøn. En anden måde kunne f.eks. være at bruge nogle af bønnerne fra Bibelen. Dette er et eksempel på en bøn af Kong David, som vidner om en personlig Gud.

*Herre, du ransager mig og kender mig.
Du ved, om jeg sidder eller står,
på lang afstand er du klar over min tanke;
du har rede på, om jeg går eller ligger,
alle mine veje er du fortrolig med.
Før ordet bliver til på min tunge,
kender du det fuldt ud, Herre;
bagfra og forfra indeslutter du mig,
og du lægger din hånd på mig.
Det er for underfuldt til, at jeg forstår det,
Det er så ophøjet, at jeg ikke kan fatte det.
(Salmernes bog kap.139 vers 1-6, Bibelen)*

Hvad er det for en Gud, som Kong David her skriver til? Det lyder i hvertfald til, at han kender

Ham temmelig godt! Det er nok de færreste der har et så klart billede af, hvem Gud er, men det kan jo være, at vi som terapeuter møder en klient med en lignende religiøsitet, og hvordan forholder vi os så?

I bogen *Ånden i hånden - jeg troede, at det var Gud* af Marianne Agger (Forlaget Lohse, 2000) fortæller hun, om hvordan hun begynder at tale, via at de skriver igennem hendes hånd, med døde slægtninger og Gud. Hun bliver langsomt mere og mere trukket ind i et sygeligt net af løgn og manipulation, hvor disse "ånder" ender med at blive hele hendes liv og også får hende til at forsøge selvmord i håb om at komme til at være "rigtigt" sammen med dem. Marianne Agger kom ud af dette okkulte net ved hjælp af bøn om udfrielse og støtte fra mennesker, der var bekendt med det okkulte, det åndelige (både det gode og det onde) og det overnaturlige. Men hvad gør vi, som kommende terapeuter? Kalder vi det paranoide forestillinger og sender klienten videre til en psykiater? Eller lytter vi med empati og tager stilling til det overnaturlige og åndelige? Kan man - og bør man udelukke alt overnaturligt som ikke-eksisterende, og derved som ikke-relevant for psykologien? Hvordan forholder vi os i det hele taget til de ting, som vi ikke forstår eller som bare er så store, at vi ikke kan rumme dem? Jeg må indrømme, at jeg frustreres, når min viden kommer til kort (og jeg er nok ikke den eneste psykologistuderende der har det sådan), men alligevel så mener jeg ikke, at man bare kan udelukke noget, fordi man ikke forstår det. Ting forsvinder jo ikke, bare fordi du og jeg ikke forstår dem.

Jeg har for nylig været 3 uger på Grønland, og der stiftede jeg bekendtskab med en overnaturlig dimension. Jeg har haft en tro - og kendskab til det åndelige og en overnaturlig dimension i et begrænset omfang, men disse tre uger var ret "mind-blowing" for mig. Den grønlandske kultur er meget anderledes end den danske, og deres forhold til det overnaturlige er ikke præget af videnskab og positivistisk tankegang, de er på en eller anden måde mere primitive men samtidig også mere virkelighedsnære. Det overnaturlige og den åndelige verden er en virkelighed, som de er nød til at forholde sig til. Da jeg var deroppe gik det op for mig, hvor absurd en rationalistisk forklarelse af deres virkelighed ville være, den ville sige en hel del mere om min uvidenhed end om deres psykiske tilstand. Jeg har set mennesker være besat af "onde ånder", og jeg har set dem blive sat fri ved mine eller andres bønner, som blev bedt i Jesu navn. Jeg har set mennesker blive helbredt for forskellige fysiske sygdomme ved bøn. Jeg har set menneskers sindstilstande og livssituationer blive øjeblikkeligt forvandlet ved bøn. Det er meget vanskeligt helt at forklare det, men da jeg var midt i det, så var det ikke til at tage fejl af. Inden jeg tog til Grønland læste jeg bogen; *Ånden i hånden - jeg troede, at det var Gud*, og i efterskriftet af Mogens P.C. Svendsen er der et afsnit, som hedder *Fokus på nærvær*. Da jeg læste det inden turen, forstod jeg det ikke rigtigt, men det beskriver nok bedst mine oplevelser af den overnaturlige dimension, så jeg vil prøve at forklare mit nye kendskab til den åndelige verden ved at citere noget af dette afsnit:

*De fleste, som tror at kunne forklare dæmoni og udfrielse psykologisk, har aldrig selv været vidne til en udfrielse. Af det, vi her taler om, er der noget, som aldrig kan gengives i ord eller billeder. Det er **nærværet**. Det gælder både det ondes nærvær og Guds nærvær. Det ondes nærvær kan være ubeskriveligt frastødende. Det kan være isnende kulde. Det kan være stank. Det kan være en uforklarlig fornemmelse af noget ondt. Guds nærvær er meget*

vanskeligt at sætte ord på. Jeg har oplevet det nærmest som lethed, som en svævende fornemmelse båret af en uendelig godhed, varme og kærlighed, der gennemstrømmede alt med sejrsglæde. Kun den der har oplevet Guds nærvær, forstår Jesu disciple, da de vendte tilbage til Jesus og glædestrålende fortalte, at endog de onde ånder var dem lydige i Jesu navn.

I den første by vi besøgte, Sisimiut, var der en ung pige på 15 år, som havde sådan nogle overnaturlige oplevelser, hvor hendes hånd begyndte at skrive onde og modbydelige ting af sig selv, hun havde ikke kontrol over det og det var ikke med hendes normale håndskrift. Jeg var med til at bede for hende sammen med nogle andre, og det viste sig at det var begyndt kort tid efter, at hun var blevet misbrugt og voldtaget. Jeg havde frygtelig ondt af hende, og umiddelbart virkede det hele så håbløst. Een af de andre fik den "åndelige idé", at hun havde været i gang med at planlægge at slå krænkeren ihjel, og hun indrømmede, at det var sandt. Så bad vi stille og roligt for, at alle mord-ånder måtte forlade hende, og så var der som om, at hun ikke var sig selv, hun skreg og råbte, græd og kastede slim op. Vi bad bare videre og forsøgte at holde hende i ro. Så gik der ca. 5-10 minutter, så blev hun sig selv igen, bare mere glad.

Jeg tror, at en sådan pige har brug for psykologisk hjælp til bearbejdning af traumer i forbindelse med voldtægten, men i forhold til hendes overnaturlige oplevelse med hånden, så ville det virkelig være absurd og en hån mod hende at kalde det paranoide forestillinger. Jeg var der, og *nærværet* var ikke til at tage fejl af; ubeskriveligt frastødende og en uforklarlig fornemmelse af noget ondt. Umiddelbart, så kan det måske lyde vanvittigt, og den videnskabelige psykologistuderende vil måske helst finde en rationalistisk forklaring til det, fordi vi ikke kan forstå det, og vi ikke rigtig kan lide det. Det der gør, at jeg ikke længere kan videnskabeliggøre denne overnaturlige oplevelse skyldes to ting; 1) jeg kan ikke længere benægte den, fordi jeg var der... og den nok mest væsentlige 2) at den bøn jeg var med til at bede overvandt jo rent faktisk "dette onde", hun blev jo fri og det holdt op... Jeg må indrømme, at selvom jeg stadig ikke helt forstår og min viden kommer til kort, så er jeg ikke bange for det overnaturlige mere.

Nå... kære backpacker... Hvordan har benene det så efter idag? Jeg sagde jo, at det var noget råt terræn.. . Jeg håber, at du klarede turen uden for mange rifter og bekymringer. Jeg håber, at du er nået til den samme hvile, omkring det overnaturlige og det åndelige, som jeg er; Hvor du ikke mere er bange, hverken for din egen utilstrækkelighed eller for det ukendte. Jeg kender ikke den endegyldige sandhed omkring det åndelige, men jeg tror ikke, at jeg har noget problem med at integrere den i psykologien. Spørgsmålet er nu bare; Hvordan? Det må blive på en anden vandring, måske er det en vandring, som du skal tage...